

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 365/06-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť E. P., K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. K., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 35/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. mája 2006 doručená sťažnosť E. P. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 35/2005.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola navrhovateľkou v konaní o priznanie príspevku na výživu rozvedenej manželky, ktoré začalo dorúčením návrhu 28. novembra 2001 a prebiehalo na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 20 C 1328/01. Prvostupňový súd 27. septembra 2004 rozhodol vo veci tak, že zaviazal odporcu prispievať navrhovateľke na výživu rozvedenej manželky mesačne po 2 000 Sk a povolil mu dlžnú sumu príspevku splácať v stanovených mesačných splátkach. Odporcu zároveň zaviazal zaplatiť súdny poplatok a nahradiť navrhovateľke trovy konania. Proti tomuto rozhodnutiu podal odporca v zákonnej lehote odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 CoP 35/2005 z 11. januára 2006 tak, že zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti a zaviazal ho prispievať na výživu navrhovateľky 1 000 Sk mesačne, zrušil rozsudok vo výroku o dlžnom výživnom, ako aj vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie. Odvolací súd po tom, čo doplnil dokazovanie v otázke príjmov odporcu aj navrhovateľky a po zohľadnení všetkých relevantných skutočností a tiež po zistení, že sa navrhovateľke zvýšil dôchodok, a tým sa znížil podiel odporcu participovať na zabezpečení jej potrieb do výšky primeranej výživy, vo svojom rozhodnutí konštatoval, že odvolanie odporcu bolo čiastočne opodstatnené. Podľa názoru odvolacieho súdu ním určený príspevok *„zodpovedá vyššie citovaným zákonným ustanoveniam a z nich vyplývajúcich zásad po zohľadnení, že peňažné príspevky priznané navrhovateľke sú dostatočnou kompenzáciou jej zvýšených výdavkov súvisiacich s ťažkým zdravotným postihnutím“*.

Podľa sťažovateľky krajský súd vykonal ďalšie dokazovanie v jej neprítomnosti, a to v takom rozsahu a s následkami, ktoré pre ňu nepriaznivo ovplyvnili rozhodovanie vo veci. Napriek tomu, že v žiadosti o preloženie pojednávania vyjadrila svoj zámer zúčastniť sa nasledujúceho pojednávania vo veci, konal odvolací súd bez jej prítomnosti a tým podľa nej *„vznikol stav, ktorý je v hrubom rozpore so základnými princípmi zakotvenými v Ústave SR, na spravodlivý súdny proces. Ide konkrétne o porušenie ústavných práv garantovaných mi ust. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ust. čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a ust. čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, a následne čl. 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Postupom odvolacieho súdu som bola diskriminovaná, ako osoba ťažko zdravotne postihnutá a odkázaná v plnom rozsahu na cudziu pomoc.“*

Rovnako bola porušená zásada kontradiktórnosti, ako aj zásada rovnosti zbraní. (...) Ak odvolací súd po doplnení dokazovania, k výsledkom ktorého som sa, vzhľadom na svoju neprítomnosť, nemohla vyjadriť, zmenil rozsudok súdu I. stupňa v môj výrazný neprospech, mi odňal právo konať pred súdom“.

Sťažovateľka namieta aj nesprávny výklad a aplikáciu príslušných ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a má výhrady k právnemu názoru odvolacieho súdu: *„V zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, všetci účastníci sú si v konaní podľa ods. 2 rovní. V konaní majú rovnaké práva a povinnosti. Krajský súd nesprávne aplikoval ust. § 72 a nasl. Zákona o rodine, veľmi neurčito definoval, čo je primeraná výživa. Veľmi okrajovo sa venoval schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom O. P. Nijakým spôsobom sa nevysporiadal mojimi návrhmi na odstránenie rozporov medzi výpoveďami O. P. (...) Krajský súd však dospel k inému právnemu záveru, na základe ním vykonaného dokazovania. Závery sú však nepreskúmateľné. (...) Uvedený záver je v ostrom nesúlade so zásadou, že vyživovaciu povinnosť medzi rozvedenými manželmi nemožno v žiadnom prípade suplovať príspevkami zo štátnych zdrojov, hoci rozvedený manžel má možnosti, schopnosti a tiež majetkové predpoklady z vlastných zdrojov zabezpečovať primeranú výživu druhého rozvedeného manžela. Odvolací súd svojim rozhodnutím v plnom rozsahu poprel zámer, ktorý sledoval zákonodarca úpravou podmienok priznania príspevku na výživu rozvedeného manžela. Súd mi nedal možnosť uplatniť v plnom rozsahu práva, v akom ich mal druhý účastník garantované.“*

Podľa sťažovateľky bolo tiež porušené jej základné právo na verejné prerokovanie veci v jej prítomnosti a základné právo vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd uznesením prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a po prerokovaní veci rozhodol o nej týmto nálezom:

„Právo sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na zabezpečenie

rovnosti účastníkov v konaní v zmysle článku 47 ods. 3 Ústavy SR, právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v jej prítomnosti a aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 7 CoP 35/2005 týmto súdom porušené.

Súd určuje, že právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 35/2005 zo dňa 11. 1. 2006 boli porušené práva sťažovateľky podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR a toto rozhodnutie zrušuje.

Ústavný súd priznáva E. P. primerané finančné zadostučinenie vo výške 300.000,- Sk.

Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľke trovy právnej služby na účet advokátky JUDr. M. K., (...), a to vo výške 5.788,- Sk. “

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie všeobecnej alebo

osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa.

Ústavný súd zistil, že rozhodnutie krajského súdu, ktorým mali byť porušené označené práva sťažovateľky, napadla sťažovateľka dovolaním, doručeným okresnému súdu 7. apríla 2006. V dovolaní namietala, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím sp. zn. 3 Cdo 156/2006 z 8. augusta 2006 dovolanie sťažovateľky odmietol.

1. Sťažovateľka vidí porušenie svojich práv v tom, že krajský súd konal a rozhodol o odvolaní v jej neprítomnosti a neumožnil jej vyjadriť sa k dôkazom, ktoré odvolací súd zadovážil pre účely odvolacieho konania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala (...) v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, I. ÚS 15/01, III. ÚS 53/02). Zároveň je v súlade so zásadou subsidiarity právomoci ústavného súdu aj takýto zásah podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Ohľadom rozhodovania na základe nesprávnej aplikácie noriem zákona o rodine a nesprávneho právneho názoru odvolacieho súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedl'iteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky preskúmal, či procesný postup krajského súdu nebol svojvoľný a či mal oporu v zákone. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 1328/01 ústavný súd zistil, že krajský súd po tom, čo si zadovážil ďalšie listinné dôkazy stanovil prvé odvolacie pojednávanie na 30. september 2006. Vzhľadom na svoj nepriaznivý zdravotný stav požiadala sťažovateľka o odročenie pojednávania a zároveň oznámila súdu, že najbližšieho

pojednávania sa mieni zúčastniť spolu so svojou právnou zástupkyňou. Odvolací súd pojednávanie odročil na neurčito aj napriek skutočnosti, že sťažovateľka nepreukázala dôvody, pre ktoré sa ho nemohla zúčastniť. Keďže sťažovateľka oznámila odvolaciemu súdu svoj zámer zúčastniť sa najbližšieho pojednávania, očakávala doručenie predvolania na toto pojednávanie. Doručenie predvolania len svojej právnej zástupkyňi v zmysle § 49 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nepovažuje za dostatočné. Napriek skutočnosti, že predvolanie na pojednávanie 11. januára 2006 bolo jej právnej zástupkyňi riadne doručené, sťažovateľka sa ho a ani nepožiadala prostredníctvom svojej právnej zástupkyne o jeho odročenie. Po preverení všetkých okolností prípadu ústavný súd konštatuje, že krajský súd v tomto prípade postupoval podľa príslušných predpisov občianskeho práva procesného a skutočnosť, že v súlade s nimi doručoval písomnosti len právnym zástupcom účastníkov, nie je možné posúdiť ako odňatie možnosti konať pred súdom. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľka a jej právna zástupkyňa sa pri vynaložení primeranej starostlivosti v tomto konaní mohli oboznámiť s listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v spise a včas zvážiť nevyhnutnosť osobnej účasti sťažovateľky na pojednávaní, prípadne požiadať o odročenie pojednávania.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci v konaní podľa odseku 2 sú si rovní. Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Všetci účastníci konania majú rovnaké práva, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok, bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Vychádzajúc z tejto interpretácie čl. 47 ods. 3 ústavy a po posúdení okolností odvolacieho konania ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi postupom krajského súdu a namietaným porušením označeného základného práva. Sťažovateľka nepreukázala také pochybenie odvolacieho súdu, na základe ktorého by sa v dôsledku protiprávneho postupu tohto súdu ocitla v nerovnom postavení voči odporcovi v konaní.

Z týchto dôvodov bolo potrebné sťažnosť v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažovateľka ďalej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Aj keď v sťažnosti uvádza, že prebiehajúce súdne konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 7 CoP 35/2005 bolo poznačené zbytočnými priet'ahmi, v sťažnosti a jej prílohách sa nenachádza žiaden doklad o tom, že sťažovateľka v priebehu konania vyčerpala všetky zákonné možnosti, ktoré jej umožňoval od 1. apríla 2005 zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, t. j. či podala na postup krajského súdu v jej veci sťažnosť na zbytočné priet'ahy predsedovi krajského súdu napriek tomu, že je kvalifikovane zastúpená advokátkou. Sťažnosť v tejto časti neobsahuje ani náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde, pretože podľa § 20 ods. 1 tohto zákona sťažovateľka riadne svoj návrh neodôvodnila a nepriložila k nemu žiadne dôkazy, ktoré by mohli byť predmetom prípadne ďalšieho posudzovania v konaní pred ústavným súdom. Preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2006